

Management samenvatting implementatieonderzoek Lekker fit!

In opdracht van:

Met subsidie van:

www.sportenbewegenenonderwijs.nl

Uitgevoerd door onderzoeksbureau ResCon
Dr. Arlette Hesselink
Maria van der Sluis, MSc
Dr. Marloes Martens

Management samenvatting

Lekker fit! is een lespakket om leerlingen in het primair onderwijs te stimuleren meer te gaan bewegen en gezonder te gaan eten. Lekker fit! bestaat uit theorie- en praktijklessen op het gebied van voeding, bewegen en gezonde keuzes voor alle groepen van het primair onderwijs. De implementatie van Lekker fit! op scholen wordt verzorgd door intermediairs zoals GGD'en, gemeenten en lokale en provinciale sportservices. De Hartstichting stimuleert en faciliteert de implementatie van Lekker fit!. Daarnaast wil de Hartstichting het organiseren van extra activiteiten op het gebied van voeding en beweging en beleidsontwikkeling op dit gebied bevorderen. Om de implementatie van Lekker fit! te verbeteren en versterken heeft de Hartstichting ResCon gevraagd een implementatieonderzoek uit te voeren. Het onderzoek heeft in de eerste helft van 2011 plaatsgevonden. Op dat moment was de Hartstichting bezig met de verbreding van Lekker fit! naar een integrale mix van activiteiten op het gebied van voeding en bewegen. Deze integrale mix is niet opgenomen in het onderzoek. Het onderzoek wordt mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Platform Sport, Bewegen en Onderwijs.

In verschillende deelonderzoeken zijn de kritische succesfactoren voor de adoptie en implementatie van Lekker fit! geïdentificeerd. Het eerste deelonderzoek bestaat uit een kwalitatieve voorverkenning onder scholen (N=3) en intermediairs (N=6). Vervolgens is er een schriftelijke vragenlijst verstuurd naar 654 scholen. Het responspercentage was 27.4%. Voor het derde deelonderzoek is aan 148 intermediairs gevraagd een digitale vragenlijst in te vullen. Het responspercentage was 37.8%. De deelnemende intermediairs werken bij de GGD (N=21), gemeenten (N=9), lokale sportservice (N=12), provinciale sportservice (N=5) en overige organisaties (N=9).

Resultaten

Adoptiefase

Scholen worden voornamelijk via de gemeente, GGD'en en lokale sportservices op de hoogte gebracht van Lekker fit!. Dit gebeurt in de meeste gevallen via persoonlijk contact in combinatie met een brief / e-mail of telefonisch contact. De beslissing om met Lekker fit! aan de slag te gaan wordt meestal genomen door de directeur / directie en (een selectie van) leerkrachten van een school. De belangrijkste motiverende factoren voor scholen en intermediairs om met Lekker fit! aan de slag te gaan zijn dat Lekker fit! aandacht besteedt aan de combinatie voeding, bewegen en gezonde keuzes en dat Lekker fit! schoolbreed ingezet kan worden. Andere motiverende factoren zijn de financiële en praktische ondersteuning, de gebruikersvriendelijkheid en de inpasbaarheid van Lekker fit! in de reguliere lesvorm. Aanvullend geven intermediairs aan dat een meerjarige structurele inzet van Lekker fit! voor hen een motiverende factor is om met Lekker fit! aan de slag te gaan.

Implementatiefase

Meer dan zestig procent van de scholen voert Lekker fit! in alle groepen uit (schoolbreed). Na het eerste jaar wordt Lekker fit! maar door de helft van de scholen schoolbreed uitgevoerd. Ook de thuiswerkboekjes worden in het eerste

jaar dat Lekker fit! wordt geïmplementeerd vaker schoolbreed gebruikt dan in de jaren daarna. De Fittest Lekker fit! en de kick off bijeenkomst worden in schooljaar 2010/2011 door de helft van de scholen georganiseerd. Hierbij werkt het geven van ondersteuning door intermediairs bevorderend. De ouderbijeenkomsten worden in het schooljaar 2010 /2011 door één derde van de scholen georganiseerd. Zowel scholen als intermediairs geven aan dit een belangrijk onderdeel van Lekker fit! vinden.

Waardering van Lekker fit!

Scholen en intermediairs tonen hoge waardering voor Lekker fit!. Scholen vinden het lespakket praktisch goed uitvoerbaar en goed in te passen in de reguliere lesvorm. Ook geven scholen aan dat de introductie van Lekker fit! kan helpen bij de focus op gezondheid op school en de introductie van gezondheidsbeleid.

Bevorderende en belemmerende factoren voor toekomstig gebruik

De ervaren effectiviteit van het lespakket wordt door zowel scholen als intermediairs als zeer bevorderend ervaren. Daarnaast vinden intermediairs het, vaker dan scholen, bevorderend dat Lekker fit! uitgebreid kan worden tot een totaalpakket voeding en bewegen. Een belangrijke belemmerende factor voor zowel de adoptie als implementatie van Lekker fit! is het ontbreken van voldoende financiële middelen. Ook het ontbreken van een vakleerkracht lichamelijke opvoeding of combinatiefunctionaris wordt als belemmering ervaren. Aanvullend adviseren intermediairs de lessen elke paar jaren te updaten en vinden zowel scholen als intermediairs het belangrijk dat Lekker fit! modulair wordt opgebouwd.

Ondersteuning

De ondersteuning van intermediaire organisaties bij de implementatie van Lekker fit! en aanvullende activiteiten op het gebied van voeding en bewegen worden door scholen als belangrijk ervaren. Bij de ondersteuning verschilt de rol van de intermediairs. Zo hebben GGD'en en provinciale sportservices vaker een adviseerende en motiverende rol en gemeenten en lokale sportservices een praktisch ondersteunende rol. Scholen geven aan het liefst te maken te hebben met één intermediair / intermediaire organisatie. Daarom is het belangrijk dat de aanbiedende organisaties goed samenwerken.

Aanvullende activiteiten op het gebied van voeding en bewegen

Scholen voeren verschillende aanvullende activiteiten uit op het gebied van voeding en / of bewegen. Voorbeelden van activiteiten die vaak worden uitgevoerd zijn het organiseren van een sport- en speldag, afspraken maken over eten en drinken in de ochtend- en /of middagpauze en signaleren en verwijzen van kinderen met een motorische achterstand. Ook voert één derde van de scholen beleid op dit gebied van voeding en bewegen. De Hartstichting heeft recent een instrument ontwikkeld om scholen te classificeren als 'Lekker fit! school'. Slechts een klein percentage van de scholen komt op dit moment al in aanmerking voor deze titel. Voorspellende factoren voor de uitvoering van aanvullende activiteiten op het gebied van voeding en bewegen zijn het hebben van een werkgroep Lekker fit! en het aanbieden van Lekker fit! op projectbasis in combinatie met het structureel inplannen van tijd voor Lekker fit! of het inpassen van Lekker fit! activiteiten

wanneer tijd beschikbaar is. Ook het uitvoeren van Lekker fit! over een langere periode is een voorspellende factor voor het uitvoeren van aanvullende activiteiten.

Voorspellende factoren voor een schoolbrede implementatie van Lekker fit!

Voorspellende factoren voor een schoolbrede implementatie van Lekker fit! (uitvoeren van lessen en gebruik maken van thuiswerkboekjes in alle groepen) zijn de aanwezigheid van een werkgroep en het uitvoeren van Lekker fit! op projectbasis of op projectbasis in combinatie met het structureel inplannen van tijd voor Lekker fit! of het inpassen van Lekker fit! activiteiten wanneer tijd beschikbaar is. Op dit moment heeft één derde van de scholen een werkgroep Lekker fit!. Deze werkgroep bestaat vaak uit leerkrachten. Daarnaast voeren scholen die recent gestart zijn met Lekker fit! en scholen die zelf het idee hebben een actieve school te zijn op het gebied van voeding vaker een schoolbrede implementatie uit.

Voorspellende factoren voor het toekomstig gebruik van Lekker fit!

Zestig procent van de scholen en meer dan zeventig procent van de intermediairs gaat in de toekomst zeker verder met Lekker fit!. Voorspellers voor de intentie om Lekker fit! in de toekomst te gebruiken zijn een hoge waardering van Lekker fit! en de ervaren effectiviteit van Lekker fit!. Ook het uitvoeren van Lekker fit! op projectbasis in combinatie met het structureel inplannen van tijd voor Lekker fit! of het inpassen van Lekker fit! activiteiten wanneer tijd beschikbaar is en de perceptie van een school een actieve school te zijn, zijn positieve voorspellers voor het toekomstige gebruik van Lekker fit!.

Belangrijkste aanbevelingen

- Creëer draagvlak voor de implementatie van Lekker fit! bij zowel de directeur / directie als de leerkrachten.
- Gebruik de hoge waardering en de ervaren effectiviteit van Lekker fit! in de PR van Lekker fit!.
- Probeer voldoende financiering te realiseren om Lekker fit! meerdere jaren op een school aan te kunnen bieden.
- Benadruk bij intermediairs het belang van het ondersteunen van de kick off, ouderbijeenkomsten en de fittest Lekker fit!.
- Adviseer het inzetten van een vakleerkracht of combinatiefunctionaris voor de implementatie van de praktijklessen Lekker fit! en de uitvoering van aanvullende activiteiten op het gebied van voeding en bewegen.
- Stimuleer de samenwerking tussen intermediaire organisaties.
- Pleit voor één contactpersoon / -organisatie voor de school.
- Zorg dat intermediairs op de hoogte zijn van het aanbod van de Hartstichting zoals Lekker fit! via het digibord en Tipsheet voor de ouderbijeenkomsten.
- Stimuleer het opzetten van een werkgroep Lekker fit! op school.
- Stimuleer het inzetten van Lekker fit! op projectbasis al dan niet in combinatie met het structureel inplannen van tijd voor Lekker fit! of het inpassen van Lekker fit! activiteiten wanneer tijd beschikbaar is.
- Adviseer intermediairs ook na het eerste jaar een schoolbrede implementatie van Lekker fit! te stimuleren.